

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm III. Ad nostram.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

Ad nostram.

P A R A P H R A S I S.

Intellexit Innocent. III. Papa, in Pictaviensi diœcesi consuetudinem inualuisse, vt si causa, etiam ecclesiasticæ, decidendæ essent, partium auditis allegationibus & querelis, quorumcunque præsentium, literatorum & illiteratorum, sapientium & insipientium, sententia exquireretur, eaque staretur. Hanc consuetudinem ait Pontifex nullius momenti esse; quia rationabilis non est, & canonicis aduersatur institutis: quandoquidem sententia ab eo, qui iurisdictione præditus non est, nullam obtinet firmitatem. Eapropter facultatem tribuit Episcopo Pictaviensi, (seu potius iure concessam declarat) vt, ea consuetudine non obstante, causas subditorum suorum ecclesiasticas ipsemet secundum merita earum, & sicuti ratio postulauerit, definire possit.

S U M M A R I V M.

1. Consuetudo nulla est, vt iudex sit iurisdictione non præditus.
2. Iudici seu Magistratui consilia aliorum, & quidem plurium Sapientum, exquirenda, quæ tamen sequi non tenentur.
3. Male plerumque reipubl. consultum est, si Princeps omnia Consiliarijs suis committat, ita vt ab eorum sententia nunquam recedat, vel quæ & quibus rationibus ipsi statuerint, non recognoscat; cum ipsi potius Principi, quam Consiliarijs cura reipubl. incumbat.
4. Noxiùm item reipublica est, si eius negotia promiscue cum literatis & illiteratis tractentur, vnde Consiliarij literati & sapientes à Magistratu adhiberi debent.

Nec sufficit Consiliarium esse Iurisperi-
niã instructum, sed oportet eum etiam
esse prudentem, ac verè sapientem; ad.

eoque virum bonum, & ab auaritia
alienum.

5. Sententia lata à non iudice, ipso iure
nulla est.

Multi hunc textum ita intelligunt, quasi laici siue populus fuerit, qui de causis etiam ecclesiasticis sententiam dicere iustus esset: Propterea colligunt summam e. cum rubr. Non valet consuetudo, vt in causis ecclesiasticis dictum populi pro sententia teneatur. Quia causæ ecclesiasticæ non laicorum, sed ecclesiasticorum iudicio definiri debent, c. 2, & 3. de iudicijs.

Veruntamen cum Pontifex hanc rationem non attulerit; ideo placet alter intellectus, secundum quem est NOTANDUM I. Non valet consuetudo, vt in controuersijs seu iudicijs eorum sententiã stari debeat, qui iurisdictione præditi non sunt. Ita Innoc. Ioan. Andr. Abb. Imola & alij. Probatur. Cum enim iurisdicção pertineat ad substantiam iudicij, & iudex nullus esse possit, nisi iurisdictione præditus, ideo consuetudo illa, vt quorumlibet præsentium iudicio stetur, tanquam irrationalis, iuribus omnibus contraria, ipsamque iudicij vim ac neruum euertens, nullius esse potest momenti.

Eapropter rectè colligunt hic Innoc. & Ioan. Andreas, quod nec in civilibus causis consuetudine introduci possit, vt eæ secundum populi, qui Magistratui subiectus est, vocem decidi debeant. Nam eo ipso quod populus se subiectum profiteretur, non potest per consuetudinem aut præscriptionem tollere ea, quæ ad Superioris seu Magistratus iurisdictionem ac gubernatiuam potestatem intrinsecè & necessariò requiruntur, vt colligitur ex c. cum non liceat 12. de præfer. & dixi de hac re lib. 3. Theol. moral. tr. 1. cap. 8. n. 6. illat. 2.

Deinde colligunt citati Doctores cum Gl. hic ver. queritur, Consultum quidè esse, vt iudex seu Magistratus aliorum, & quidem plurium, sapientium consilia exquirat, & audiat; sed non ita, vt obligatus sit ea sequi. Nam sententia vltima ad Iudicem spectat, quam auditis partibus, atque consultoribus

3 suis interrogatis, secundum id quod iustum est, & ratio dicitur, pronunciare debet. Quare etiam male plerumque Reipubl. consultum est, si Princeps ita omnia Consiliariis suis committat, ut ab eorum sententia nunquam recedat, vel quæ, & quibus rationibus ipsi statuerint, non recognoscat: Cum ipsi Principi potius, quam Consiliariis, officium & cura Reipublicæ incumbat, prout etiam supra docui.

4 NOTANDUM II. Consiliarij, aut Assessores, qui à Magistratu adhibentur, literati, & sapientes esse debent; Noxiumque est Reipubl. si promiscuè cum literatis & illiteratis, sapientibus atque insipientibus Reipubl. negotia tractentur: propterea quod proclive sit bonos à malis depravari, aut certè supplantari, iuxta dictum Domini Luc. 16. v. 8. quod filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt. Ita sumitur ex textu huius c. Non sufficit verò doctrinam, siue iuris peritiâ instructum esse Consiliarium, nisi prudens ac verè sapiens, adeoque vir bonus sit: quamobrem passim in iure, viri boni arbitrium commendari, atque requiri solet. Est enim vir prudens, idemque bonus, qui non tantum quid rectum, iustumque, atque bono publico commodum sit, novit, sed etiam ad sequendum, perpetuò inclinatus est, nullamque vitiosa affectione inde se amoveri patitur. Quamobrem Exodi cap. 18. n. 21. lethro cognatus Moysi dixit: *Provide autem de omni plebe viros sapientes & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui odierint avaritiam, & constitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos, qui iudicent populum omni tempore.* Ante omnia verò postulavit, ut ab avaritia alieni sint: hæc enim mentem excæcatam à vero, imò ab ipso Deo abducit, cum sit idolorum servitus, ad Coloss. cap. 3. v. 5. Vide quæ dixi in c. 1. de Constit. in 6. not. 2.

5 NOTANDUM III. Sententia lata à non iudice ipso iure nulla est, uti hic dicitur in textu, & sumptum est ex l. 1. c. Si à non competente &c. Probatúrque ex eo, quia sententiam ferre iurisdictionis actus est: Ita que nul-

la est sententia, quæ à non iudice, seu iurisdictionem non habente procedit.

CAPITVLVM IV.

Quantò.

PARAPHRASIS.

Relatum fuit ad Innoc. III. Papam, quòd simplices quidam Sacerdotes apud Vrbera Constantinopolim Confirmationis Sacramenta, quæ ab Apostolorum tempore solis Episcopis referuata sunt, Fidelibus ministrare præsumant, sola consuetudine in locis iis vigente factum excusantes. Quare mandat is Vicario suo in Orientalibus regionibus constituto, ut Presbyteris omnibus prohibeat, ne imposterum id simili temeritate audeant. Tametsi enim ea Sacramenta à Fidelibus non contemnenda, sed magni facienda sint; minus tamen periculi est, si stante ea necessitate (quæ legi subiecta non est) ut Episcopus haberi non possit, omnino omittere, quam ab iis, quibus conferre non licet, cum temeritate (quæ lege damnata est) inaniter conferri & accipi: Etenim talis collatio seu administratio umbram quidem Sacramenti præ se fert, veritate autem & effectu destituta est.

SUMMARIVM.

1. Duo sunt Ordines Sacerdotum, primi & principales, Episcopi, alij simplices, sacerdotes hic vocantur, alias Presbyteri dici solent.
2. Quæ sunt propria Ordinis Episcopalis, ea ab inferioribus Clericis, etiam Presbyteris, nullo usu seu consuetudine, quavis immemoriali, acquiri, vel usurari possunt.
3. Qui per legem incapax est alicuius iuris, aut potestatis, is per solam consuetudinem seu exercitium & usum, quantumvis diuturnum, eius capax fieri non potest; potest autem per dispensationem aut privilegium.

Z

4. Con-